

Onderwerp : Vaststellen beleidsnota Passende schuldhulp, 2021-2024; vaststellen Verordening
beslistermijn schuldhulpverlening gemeente Zutphen 2021

Programma :04. Een vitale samenleving, iedereen doet mee

Forum : Oordeelsvormend

Portefeuillehouder(s) : L. Werger

Inlichtingen bij : Charles Verkuylen

0614334065

C.Verkuylen@zutphen.nl

Soort bevoegdheid : Kaderstellend

Beleidsvrijheid : Ruim

Programmabegrotingswijziging : Nee

Het college van burgemeester & wethouders stelt voor:

1. De beleidsnota "Passende schuldhulp. Beleidsplan voor een brede integrale schuldenaanpak in Zutphen 2021-2024" vast te stellen conform bijlage 1.
2. Om voor de toekomst de benodigde extra dekking voor de uitvoering van de beleidsnota taakstellend te vinden binnen programma 4.
3. De Verordening beslistermijn schuldhulpverlening gemeente Zutphen 2021 vast te stellen conform bijlage 2.

Inleiding/aanleiding

Op basis van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) moet er tenminste één keer in de vier jaar een beleidsplan schuldhulpverlening worden vastgesteld door de gemeenteraad. De looptijd van het vorige beleidsplan Armoede en schulden (2017-2020) is inmiddels verstreken. Daarnaast is er aanleiding om het beleid te actualiseren vanwege een aantal wetswijzigingen op het gebied van schulden met ingang van 1 januari 2021: wijziging van de Wgs, de invoering van het gemeentelijke adviesrecht bij schuldenbewind en de invoering van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet. Voorliggende beleidsnota "Passende schuldhulp" legt het schuldenbeleid van de gemeente Zutphen voor de jaren 2021-2024 vast in lijn met deze nieuwe wetgeving. In de gewijzigde Wgs is (voor het eerst) een verordeningplicht opgenomen voor de beslistermijn. In dit voorstel worden zowel de beleidsnota als de verordening ter vaststelling aan uw raad voorgelegd.

In het beleidsplan is er voor gekozen om de term schulddienstverlening los te laten en de steeds meer gangbare term schuldhulp te introduceren. Met deze term wordt het nieuwe beleid ook gemarkeerd. In het raadsvoorstel wordt in lijn hiermee verder gesproken over schuldhulp. In de verordening wordt, in overeenstemming met de Wgs, de term schuldhulpverlening gehanteerd.

Beoogd effect

Optimalisering van de schuldhulp van de gemeente Zutphen door een brede integrale schuldenaanpak. Deze aanpak is gericht op het voorkomen van (beginnende en problematische) schulden via preventie en financiële educatie, vroegsignalering, een schuldhulp zonder drempels bij de toegang en tijdens het schuldhulptraject en het inzetten van passende, minst ingrijpende voorzieningen.

Argumenten

1.1 De nieuwe schuldenwetten bieden kansen om het Zutphense schuldenbeleid te optimaliseren.

In de jaren 2017-2020 is de schuldhulp in Zutphen toegankelijker geworden. Er zijn nauwelijks selectiecriteria voor de toelating tot schuldhulp en er zijn nieuwe producten geïntroduceerd, waardoor er meer mensen met schulden geholpen kunnen worden. Een aantal beleidsvoornemens is echter minder uit de verf gekomen, vooral preventie en vroegsignalering. De nieuwe schuldenwetten bieden kansen om de schuldhulp vooral op deze gebieden te optimaliseren. Door de in de gewijzigde Wgs vastgelegde verplichting voor de gemeente om bij signalen van betalingsachterstanden bij huur, gas, water, licht en de zorgverzekering een gesprek voor schuldhulp aan te bieden, kunnen we meer inwoners in een eerder stadium bereiken. Het adviesrecht bij schuldenbewind geeft de gemeente een instrument om te voorkomen dat mensen met problematische schulden onnodig instromen in beschermingsbewind. Daardoor kan de gemeente beter sturen op het inzetten van een passende voorziening en het stimuleren van de financiële zelfredzaamheid van de inwoner.

1.2 De beleidsnota vormt een vertaling van de strategische visie voor het sociaal domein naar de gemeentelijke schuldhulp.

De beweging die de gemeente wil maken in het sociaal domein, van "zorgen voor" naar "zorgen dat", is ook de beweging die gemaakt moet worden om de schuldenproblematiek in Zutphen duurzaam te verminderen. Door te stimuleren dat de inwoner - waar mogelijk - de regie heeft over zijn eigen financiële huishouding, levert schuldhulp een belangrijke bijdrage aan een inclusieve samenleving, waarin iedereen meedoet. De uitgangspunten van schuldhulp sluiten nauw aan bij de strategische visie voor het sociaal domein: focus op preventie; schuldhulp is dichtbij; schuldhulp is effectief, efficiënt en heeft een duurzaam effect; schuldhulp is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen.

1.3 In het nieuwe schuldenbeleid staat de mens centraal, niet de schulden en het proces.

In het nieuwe beleid zetten we versterkt in op een mensgerichte schuldhulp, waarin de menselijke maat centraal staat. We houden rekening met de drempels die mensen ervaren om schuldhulp aan te vragen en schuldhulp te doorlopen. Zowel in de communicatie als de dienstverlening sluiten wij zoveel mogelijk aan bij de beleveniswereld van de mensen met schulden. Schaamte en argwaan richting overheid zijn belangrijke redenen om geen schuldhulp in te roepen. Onze communicatie- en preventie-activiteiten zijn erop gericht dit te overwinnen en de weg naar schuldhulp te vinden. Onze dienstverlening is nog meer dan nu al het geval is gericht op het zo snel mogelijk bieden van perspectief, het wegnemen van de stress die de schuldsituatie veroorzaakt en het voorkomen van uitval tijdens en na het schuldhulptraject. Daarbij willen wij

vooral voorkomen dat schuldenproblematiek negatieve gevolgen heeft voor gezinnen met jonge kinderen.

1.4 Met het nieuwe beleid willen we schuldhulp slimmer organiseren.

Door het proces van schuldregelen slimmer te organiseren spelen we ruimte vrij om beter invulling te kunnen geven aan met name preventie en vroegsignalering en ook aan schuldhulp voor ondernemers. We doen dit onder andere door meer saneringskredieten in te zetten, collectieve schuldregelingen te treffen met de belangrijkste schuldeisers en uitwisseling van gegevens over schulden via een "schuldenknooppunt". Dat zorgt ervoor dat schuldregelingen sneller tot stand komen, waardoor de uitvoeringskosten (per regeling) lager zijn. De mensen die schuldhulp hebben aangevraagd, weten daardoor sneller waar ze aan toe zijn, wat de kans op uitval weer verkleint. De financiële situatie in Zutphen maakt het ook noodzakelijk om de schuldhulp zo efficiënt en effectief mogelijk te organiseren.

1.5 De Brede Adviesraad Sociaal Domein (BASD) heeft een positief advies uitgebracht.

De BASD heeft op 5 april 2021 advies uitgebracht aan het college over de beleidsnota. De BASD is positief over de uitgangspunten en speerpunten van het beleid en de opzet van de beleidsnota. De BASD stelt een aantal vragen over enkele onderdelen en benoemt een aantal aspecten dat volgens haar sterker benadrukt mag of moet worden in de nota. Dat laatste vormt aanleiding om de nota op enkele onderdelen aan te vullen en/of aan te scherpen. De aanvullingen gaan onder andere over de relatie tussen laaggeletterdheid en schuldenproblematiek, vroegsignalering bij huurachterstanden en de communicatie-aanpak. De nota wordt door deze aanvullingen completer. In de bijlage bij de antwoordbrief (bijlage 4) staat aangegeven op welke plekken de nota is aangepast. In deze bijlage zijn tevens de (verduidelijkende) antwoorden op de vragen van de BASD opgenomen.

2.1 De kost gaat voor de baat uit.

Vroegsignalering leidt in eerste instantie tot een (fors) hoger beroep op schuldhulp, omdat hierdoor problematische schulden zichtbaar worden. Paradoxaal genoeg leidt vroegsignalering op termijn juist tot een afnemend beroep op schuldhulp. Dit omdat betalingsachterstanden niet meer escaleren tot problematische schulden, waardoor minder schuldregelingen nodig zijn. Daarnaast levert investeren in schuldhulp een besparing op van maatschappelijke kosten. Denk hierbij aan kosten voor ontruiming, extra uitkeringen, inzetten maatwerkvoorzieningen en criminaliteit etc. Uit onderzoek blijkt dat elke euro die geïnvesteerd wordt in schuldhulp een besparing van twee euro aan maatschappelijke kosten oplevert. Het inzetten van passende schuldhulp leidt tot meer maatwerk waardoor er op termijn minder kosten gemaakt worden in het brede sociale domein. Inwoners die geen geldzorgen en schuldenstress hebben, voelen zich beter en zijn daardoor in staat om weer deel te nemen aan de samenleving.

3.1 In de nieuwe Wgs is een verordeningplicht opgenomen voor de beslistermijn.

In de gewijzigde Wgs is (voor het eerst) een plicht opgenomen om in een verordening de beslistermijn vast te leggen. Dit is gedaan om de rechtspositie van de aanvrager te versterken. In de verordening wordt aangesloten bij de maximale termijn van 8 weken, zoals die in het algemeen bestuursrecht van toepassing is. We kiezen voor deze wettelijke termijn om de

uitvoeringsorganisatie voldoende ruimte te bieden om zorgvuldig een plan van aanpak op te stellen. Dat plan moet recht doen aan de persoonlijke situatie van de aanvrager. Het moet houvast bieden voor het verdere traject. De verordening wordt vastgesteld met terugwerkende kracht naar 1 januari 2021.

Kanttekeningen

Het college stelt na vaststelling van de beleidsnota nieuwe beleidsregels vast.

De huidige beleidsvoorschriften schulddienstverlening die onder hoofdstuk 10 zijn opgenomen in de Beleidsvoorschriften werk, inkomen en participatie gemeente Zutphen 2019 zijn door de wetswijzigingen en het nieuwe beleid niet meer actueel. Zodra de raad de nota en de verordening heeft vastgesteld worden de gewijzigde beleidsregels ter vaststelling aan het college voorgelegd. De uitvoeringspraktijk anticipeert op de wijziging van de beleidsregels door de aanvraagprocedure conform de Wgs uit te voeren en zelfstandige ondernemers niet meer uit te sluiten van schuldhulp zolang zij hun bedrijf niet bedreigd hebben.

Risico's

1. Afbreukrisico.

Met dit beleid wordt vooral geïnvesteerd in een preventieve, laagdrempelige en outreachende schuldhulp. Communicatie en dienstverlening zijn erop gericht dat inwoners met schulden zich eerder bij de gemeente melden en erop kunnen vertrouwen dat zij goed geholpen worden. Er dreigt een fors afbreukrisico als dit niet waargemaakt kan worden omdat schuldhulp onvoldoende bemenst is om tegemoet te komen aan de (toenemende) vraag naar schuldhulp.

2. Toename van verzoeken tot schuldhulp.

De gevolgen van de Coronacrisis leiden volgens landelijke prognoses tot een toename van ongeveer 30% van verzoeken tot schuldhulp. Dit effect komt boven op de toename als gevolg van wettelijke verplichtingen en nieuw beleid, al is het waarschijnlijk lastig om dit onderscheid in de praktijk aan te brengen. De gemeente heeft extra gelden ontvangen in verband met de gevolgen van Covid 19. Die worden eventueel ingezet bij een forse toename van verzoeken tot schuldhulp.

Communicatie/Vervolgtraject/Uitvoering

De communicatie over schuldhulp is vooral gericht op het wegnemen van de door inwoners met schulden ervaren drempels om schuldhulp te vragen en sluit zo veel mogelijk aan bij de belelevingswereld van deze inwoners. In het kader van de (verplichte) vroegsignalering wordt deze aanpak reeds gehanteerd bij de uitnodigingen voor een gesprek. Ook is er extra aandacht voor zelfstandige ondernemers met schulden, niet alleen bij de communicatie over schuldhulp maar ook in de communicatie over regelingen voor ondernemers en regelingen in het kader van corona, zoals TONK.

Vanaf 1 januari 2021 wordt de schuldhulp uitgevoerd conform de vereisten van de Wgs met

betrekking tot de aanvraag en de vroegsignalering. Waar mogelijk is geanticipeerd op de invoering van de beleidsnota. Daarbij ligt de focus primair op de vroegsignalering en de schuldhulp voor ondernemers. In de komende maanden worden andere onderdelen van het beleid, zoals het adviesrecht bij schuldenbewind, verder uitgewerkt en geïmplementeerd.

Rapportage/evaluatie

Jaarlijks wordt aan uw raad gerapporteerd over de voortgang van het beleid. Zo nodig wordt het beleid op basis van deze voortgangsrapportages bijgesteld.

Financiën

Het beschikbare budget voor schuldhulp binnen de programmabegroting bestaat uit vier budgetten. Ten eerste de personele kosten voor schuldhulp. Ten tweede het budget Schulddienstverlening, bestaande enerzijds uit inkomsten uit financieel beheer en budgetbeheer (ten behoeve van schuldregelingen) en anderzijds uitgaven voor noodzakelijke lidmaatschappen en abonnementen. Ten derde de extra gelden van de Rijksoverheid voor intensivering van het armoede- en schuldenbeleid, die op incidentele basis kunnen worden ingezet. Ten slotte zijn er subsidiegelden in het kader van de Thematafel Armoede en schulden beschikbaar voor de financiering van budgetcoaching door Schuldhulpmaatje.

Voor 2021 zijn de beschikbare budgetten toereikend om het nieuwe beleid vorm te geven. Naast het genoemde intensiveringsbudget wordt een deel van het verwachte incidentele voordeel binnen het minimabeleid in 2021 hiervoor aangewend. Hierdoor is in 2021 in totaal € 193.000,- incidenteel beschikbaar voor de uitvoering van het nieuwe beleid.

Om volledig uitvoering te kunnen geven aan het nieuwe beleid is naar verwachting ongeveer 3 ton nodig voor extra personele uitgaven. Vanwege de stapsgewijze invoering van het nieuwe beleid is dit bedrag naar verwachting niet nodig in 2021 en kan volstaan worden met de genoemde (incidentele) dekking ter hoogte van € 193.000,-. Voor de jaren daarna moet extra dekking worden gevonden. De dan beschikbare intensiveringsgelden bedragen maximaal € 137.000,-. De overige middelen worden taakstellend binnen programma 4 gevonden.

De berekening van de extra benodigde formatie is vooral gebaseerd op de geprognosticeerde signalen in het kader van vroegsignalering (ruim 3000 per jaar) en de daaruit voortvloeiende stijging van dossiers schuldhulp (ruim 500). In de loop van 2021 ontstaat op basis van opgedane ervaringen een duidelijker en nauwkeuriger beeld van wat echt nodig is.

Tot slot. Het nieuwe beleid vraagt om een investering in digitale ondersteuning bij het slimmer schuldregelen en het inzetten van algemene voorzieningen. De daarmee gepaarde abonnementskosten bedragen (ongeveer) € 28.000,- en kunnen structureel gedekt worden uit het (werk)budget Schulddienstverlening.

Bijlagen

1. Beleidsnota Passende schuldhulp. Beleidsplan voor een brede integrale schuldenaanpak in Zutphen, 2021-2024.
2. Verordening beslistermijn schuldhulpverlening gemeente Zutphen 2021.
3. Advies BASD inzake beleidsnota Passende schuldhulp.
4. Antwoordbrief college naar aanleiding van het advies BASD.

Ontwerp

Bijlagen

Griffienummer : 2021-0046

gelezen het advies van de Brede Adviesraad Sociaal Domein (BASD) van 5 april 2021;

gelet op artikel(en) 108, tweede lid juncto artikel 147 van de Gemeentewet, 4a, derde lid van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en 4:13 van de Algemene wet bestuursrecht;

Besluit :

1. De beleidsnota "Passende schuldhulp. Beleidsplan voor een brede integrale schuldenaanpak in Zutphen 2021-2024" vast te stellen conform bijlage 1.
2. Om voor de toekomst de benodigde extra dekking voor de uitvoering van de beleidsnota taakstellend te vinden binnen programma 4.
3. De Verordening beslistermijn schuldhulpverlening gemeente Zutphen 2021 vast te stellen conform bijlage 2.

Behandeld in

10-05-2021 Forum

31-05-2021 Raad